



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **De Vita B. Francisci Xaverii**

**Torsellini, Orazio**

**Coloniae Agrippinae, 1610**

XI. Bungi Rex perhonorificu[m] se Fra[n]cisco præbet inuitis Bonzijs.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-42323**

genua pendeat è collo, cum appendicu-  
la aurea, quali tum Sacerdotes ferè vte-  
bantur. Præibat eum Nauarchus æcono-  
mi instar, virgam præferēs manu. Quin-  
que ex omni numero lectissimi iuuenes  
proximi ministrorum speciem gerebant.  
Quorum vnus Breuiarium serico inclu-  
sum sacco, alter crepidas holosericas,  
alius scipionem è Bengalensi arundine,  
aureo capulo insignem, galerum alius, a-  
lius denique Deiparæ Virginis effigiem  
cum Damascenæ vestis rubræ inuolucro  
præferebant. Cæteri deinceps Lusitani  
velut quadrato agmine sequebātur. Ipso-  
rum inuentum hoc erat, vsurpatumque  
ab inuentoribus, non tam approbante,  
quàm non prohibente, quia non poterat,  
Xauerio. Hac pompa nouem celeberrimis  
urbis vijs ad Regiam ventum est,  
tanta indigenarum frequentia, tanto vi-  
sendi studio, vt etiam domorum tecta  
complerentur.

## CAPVT XI.

*Bungi Rex per honorificum se Franci-  
sco præbet inuitis Bonzijs.*

FRANCISCVS porro Regiam ingres-  
sus, Prætorianos milites, numero  
sex-

sexcentos, luculenter armatos offendit in vestibulo atrioque. mox in spaciola porticu complures cohorte Regia obuios habet. Hic quinque illi Lusitani, quos diximus submittentes genua, quod quique ferebat, Xauerio venerabundi offerunt. Ex quo tanta Iaponibus, qui aderant, admiratio incessit, ut vulgo fremerent: Abeant iam Bonziji in malam crucem, nec posthac in conspectum hominum venire audeant homines vanissimi. Enimvero hic Xauerio haudquaquam talis est, qualem ipsi nobis ac Regi descripserant; sed talis utique, ut ad eludendas inuidorum obtreccionum diuinitus eum huc missum sentias. Aula hinc patuit viris nobilibus plena, ubi puer septennis, sed, quod facile appareat, indolis raræ, ab sene ductus, occurrit Xauerio, eumque more patrio salutatur. Fortunatum eius in Regiam aduentum Regi perinde carum iucundumque fore, ut tempestiuus imber sit per æstatem segeti sitienti. Proinde ingrederetur lætus, ac memor, se bonis iuxta carum esse, & inuisum malis. Ad quæ cum Franciscus comiter ac benigne respondisset, adiecit puer: O te beatum, Pater, qui ex alio orbe in alienas terras veneris, nihil hinc mercium petens, præter infamiam paupertatis. O immensam Dei,

quem

*Puer septennis indolis rara.*

quem colis, bonitatem, ò reconditam sapientiam, cui cordi est in suis Sacerdotibus rerum inopia egestasque! En nostri Bonziji ab egestatis probro vsque eò abhorrent, vt iurati propalam confirment, pauperibus obstructum, obuallatumque esse iter in cælum. Hic Fraciscus in spem venire se dixit fore, vt clemētissimus cæli terrarumque moderator Deus, discussa tandem errorum nube, quæ Bonziorum animos occēcasset, lumen eis offerret veritatis; ipsique, cælesti luce oborta, continuo prauas opiniones abiicerent. Porro is puer, grauissimis de rebus supra ætatē differens, in vltiorem aulam Franciscū Lusitanosque deduxit, vbi Procerum filij confidebant. Qui, conspecto Xauerio, *Procerum liberi Xaueriū venerantur.* repente consurgunt vniuersi; & gentis more ter capita in terram inclinantes, eum venerantur. Duo pro omnibus loquuntur. Libitum est eorū orationem effingere, vt intelligi possit, cuiusmodi eloquentia Iaponibus cordi sit. Illi igitur *Eloquentia Iaponum quam quælis.* in hunc maximè modum locuti dicuntur: Felix tuus aduentus, sacerdos sancte, adeo gratus Regi erit, vt infantis dulcissimi risus matri vbera præbenti. Enimvero ipsi parietes, quos conspicias, tuâ præsentia gestientes, tuum à nobis aduentum ingenti studio ac fauore celebrari iubent;

iubent; idque in gratiam gloriamque eius Dei, de quo Amangucij mira quadam enunciaſſe te, fama vulgavit. Et in altera excipiebat porticus per ampla, in interiorem aulam ferens, vbi Ficharondonus, Regis frater, cum Procerum primoribus verſabatur. Is Franciſcum vt vidit, cum cæteris benignè eum excepit: & ſalute accepta, redditaque, negavit diem vllum Regiæ illuxiſſe lætiorē, vtiq; cùm Rex tanti viri aduentu beatiorem ſe iudicaret, quàm ſi tribus & triginta (tot enim eſſe ferunt) Sinarum theſauris auctus eſſet. Tandem in vltimam longèque ornatiffimam aulam à Ficharondono, Regis germano, ductus Xaverius, Regē ipſum offendit, qui ſtans eius præſtolabatur aduentum. Ceperat iam antè Regem, ex fama rerum egregiarum, admiratio viri; ſed longè maior ex congreſſu veneratio cepit. adeò ſpeciē, quantumuis amplam ac magnificam, quam Rex animo ſubiecerat, Frãciſci præſentia ſuperavit. Quippe oris maiestatem, quam natura & eam iam ætas dederat ei, quidem adornabat ſanctimonix fulgor contra intuentium oculos penè perſtringens. Rex igitur, viſo Xaverio, paululum progreſſus, excepit eum iuxta reuerenter comiterque. Et procumbentem de more ad genua, con-

*Būgi Rex  
ſtans Frã-  
ciſci præ-  
ſtolatur  
aduentū.*

*Oris ma-  
ieſtas Xa-  
verio exi-  
mia...*

feſtim

festim inhibuit, atque alleuauit manu. Mox ipse vltro Franciscum inclinato capite ter patrio more veneratus, in paristrato sibi met assidere voluit. Post mutua *Regis Bū-* salutationis & gratulationis officia, Rex *gensis de* Richarondonum fratrem ac proceres in- *Christia* tuens, clara voce, vt omnes exaudirent, *na fide te-* sic proloqui cœpit: Vtinam fas esset no- *stimonii.* bis ex illo cœli terrarumque architecto ac rectore Deo arcana eius consilia sciscitari, percontarique, quid tandem causa fuerit, cur aut nos in tantis tenebris iacere siuerit, aut hisce viris, ex alio profectis orbe, tantum lucis ac sapientiæ indulserit. Constat quippe inter omnes, quæcunque ab his dicatur, quamuis nostris religionibus contraria, consentaneis firmari rationibus, adeo vt contra dici nihil possit, si rationem ducem sequaris, aut nisi impos sis rationis. Bonzios nostros contra videmus in religione explicanda palam hæsitare; eosdemque tam varios inconstantesque esse, vt nunquam sibi ipsis consent, sed iidem eadem de re aliàs aliud sentiant doceantque. Itaque satis apparet, eorum doctrinam religionemque confusam prorsus esse, & incertam; vt haudquaquam rectè ei committatur sempiterna animorum salus. Hac *Bonzij ar* Regis oratione motus Bonzius nobilis, *rogantia.* qui

qui fortè aderat ( Faciandono erat no-  
 men) Regi fidenter sanè libereq; respon-  
 dit: Religionis causam non esse eiusmo-  
 di, de qua ipse statuere posset, doctrinæ  
 interioris ignarus. Proinde si quideius  
 ambigam angeret mentem, præsto esse  
 quem consuleret. Profectò se perfectu-  
 rum, non modò vt scrupulum illi exime-  
 ret, sed etiam vt id ipsum, de quo ambi-  
 geret, Solis luce clarius foret. Ex quo om-  
 nes liquidò iudicaturos, & vera esse  
 quæ docerent Bonzij, & rectè poni apud  
 eos pretia doctrinæ. Tum Rex subridēs,  
 Agedum, inquit, Doctor vnice, recondi-  
 ta ista ac retrusa vestræ religionis myste-  
 ria aliquando enuntia: nos taciti audie-  
 mus. Et Faciandonus magnificè se cir-  
 cumspiciens: Principiò, inquit, de Bon-  
 ziorū sanctimonia ambigi nefas est. Satis  
 constat in eo omnes, sanctam ab ijs gra-  
 tamq; & acceptã superis agi vitã. Quippe  
 cum castitatem colant, recenti pisce ab-  
 stineant, teneram erudiant ætatem, mo-  
 ribundis collybistica chirographa tradãt  
 pecuniæ in cælo exigendæ, de nocte sur-  
 gant ad Deos populo propitiando; &  
 super hæc omnia, familiares sint Solis,  
 Astrorum, Deorumque cælestium, qui-  
 bus cum nocturnos sæpe sermones, sæpe  
 etiam complexus iucundissimè misceat

Hæc &  
 fatus,  
 tem an  
 in Reg  
 mano  
 ponere  
 Facian  
 gnun e  
 zianæ l  
 illius li  
 se affe  
 plus in  
 re, quã  
 Bonziu  
 randa c  
 re, Ten  
 tales or  
 sic pron  
 quam e  
 rare fut  
 & simu  
 Francis  
 nuit, vt  
 dum B  
 ciando  
 sterũ de  
 ne glor  
 se tede  
 Ergo B  
 qui ade

Hæc

Hæc & alia eiusmodi deliramenta præ-  
 fatus, stimulante inflatum & impoten-  
 tem animum ira, intemperantiùs inuchi  
 in Regem cœpit. Itaq; ille bis terùe ger-  
 mano suo significauit, vt silentium im-  
 poneret Bonzio. Quo tacere iusso, Rex  
 Faciandonum intuens, se verò satis ma-  
 gnum ex ipso specimen cepisse ait Bon-  
 zianæ sanctitatis: simul illud confiteri, se  
 illius licentia ac temeritate linguæ ita ef-  
 se affectum, liquidò vt iurare auderet,  
 plus in Faciandonum iuris inferos habe-  
 re, quàm Faciandonum in superos. Hic  
 Bonzium, ad pristinam violentiã intole-  
 randa quoq; superbia adiecta, proclama-  
 re, Tempus fore, cùm Faciandonus mor-  
 tales omnes infra se positos despiceret,  
 sic prorsus, vt nec Bungi Rex, nec quis-  
 quam omnino Regū, ad eius sedem aspi-  
 rare sustineret. Ad hæc stomachari Rex,  
 & simul Bonzium arrogantiam irridere,  
 Franciscum intuens. Qui Regem admo-  
 nuit, vt spatium animo daret, exspectans  
 dum Bonzium ira resideret. Rex itaq; Fa-  
 ciandonū abire iussum monet, vt in po-  
 sterū de Deo loquens, ipse apud homines  
 ne gloriatur: interim imperet animo, & ad  
 se redeat, priusquam redeat ad Regem.  
 Ergo Bonzium ignominia, ob Procerum  
 qui aderant frequentiam, accensus, exclama-  
 mat

*Bonziorū  
deliramen-  
ta.*

*Regis mo-  
deratio.*

*Bonzij su-  
perbia &  
lingua in-  
temperan-  
tia.*



*Xaveriū  
Rex inui-  
tat ad  
prandiū.*

*Rex de  
mensa of-  
fert Xa-  
verio.*

mat: Regem, talia in Deorum Antistites  
ausum, cælestis ignis absumat. Et simul  
exæstuans fremensque, ex aula se repen-  
tè proripit, cum ingenti indignatione Re-  
gis Sarraparumque. Exin Rex mensa  
accumbens Xaverium ad prandium in-  
uitat. Ille, Iaponici prandij insolentiam  
causatus, recusat comiter: & simul Re-  
gem rite venerans, Deum precatur, cuius  
gratia tantum sibi honoris habeat, satis  
vt illi diuinæ lucis opisque impertiat;  
quo eum bonus Rex sanctè casteque co-  
lat in vita, ac demum mortalitate exutus  
in omnem æternitatem perfruatur. Ad  
ultimū, Rex Francisco roganti abeundi  
potestatem facit, enixè eum precatus, vt  
subinde se interuiferet, Christiana my-  
steria edoctrurus. Simul annuit Xaverius,  
extemplo Rex, læto benignoque vultu,  
appositi cibi particulam sua manu illi of-  
fert, rogitans vt sumeret: nec ille, vt Regi  
morem gereret, abnuit. At nauarchus ce-  
teri que Lusitani, qui Xaverium circum-  
steterant, in genua pariter procubuere v-  
niuersi, grates agentes Regi, quòd tam  
insigni honore Patrem inuitis

Bonzijs affecis-  
set.

CAPIT